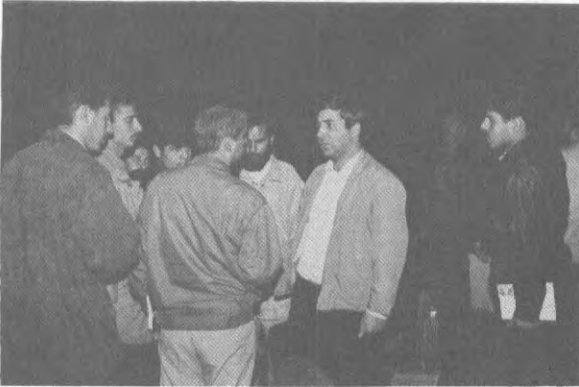

گزیده‌ای از نظرات شرکت‌کنندگان در هم‌اندیشی

□ می‌خواستیم، نظرتان را درباره‌ی این نشست بدانم.

■ ... مشکل از اول برنامه بیشتر شد. معضل درشت تر شد. حالا ما با یک غول طرف هستیم. قبلاً شاید مشکل کوچکتر می‌بود: می‌خواستیم ببینیم آیا سینمای دینی، هست یا نیست؟ اگر نیست، که مشکلی نداریم. اگر هست، چگونه با آن برخورد کنیم. حالا با یک مشکل بزرگتر، مواجه شدیم؛ با یک سینمای دینی که حالا غول شده و همه بزرگش کرده‌اند.

■ دانشجوی رشته هنر هستیم. سمینار بسیار خوب بود. برداشت من از این سمینار، این بود که سینمای دینی، سینمایی است که منشاء آن، تفکر آن، قصه و فیلمنامه اش دینی باشد. صرفاً، رعایت یک سری مسائل داخل فیلم، نمی‌تواند این توجیه را داشته باشد که فیلم دینی است. این سمینار در عین حال؛ راهنمایهای دیگری هم برای ما داشت؛ ما را به سینماهای دیگر و نویسندگان و فیلمسازان دیگری آشنا کرد. به نظر من، اگر این سمینار ادامه داشته باشد، می‌تواند خیلی خوب باشد.

□ نظر شما درباره موضع‌گیریهای افراد سمینار چه بود؟

■ من فکر می‌کنم، این بحثها و این موضع‌گیریها در هر سمینار آزادی وجود دارد. خودش یک نوع به سمینار داده بود که خسته‌کننده نباشد.

□ آیا کمک کرد به این که مسائل سینمای دینی، مشخص‌تر

شود یا فکر می‌کنید، بیشتر مسائل شخصی بود؟

■ نه. مؤثر بود در این که مفهوم سینمای دینی را باز کند.

□ به نظر شما، سینمای ایران تا چه حد در جهت سینمای دین

کار کرده یا به آن نزدیک شده است؟

■ بیشتر سینمای ایران، فعلاً تجاری است.

■ یک سری فیلمها، مسائل دینی را دارند. ولی یک سری از

فیلمها، صرفاً تجاری است.

□ خوب، می‌شود آنها را جدا کرد.

■ جامعه ما به طور کلی دینی است. من کاری به حکومت

ندارم، من و شما، وقتی با هم برخورد می‌کنیم، یک چیزی ما را

به هم متصل می‌کند و آن، دین است یک اعتقاد قلبی است.

ممکن است، من مسلمان نباشم، شما ممکن است زرتشتی

باشید، ولی آن اعتقادی که بین من و شما وجود دارد و آن اعتقادی

که به خدا وجود دارد، در فیلمها مشهود است.

□ پس شما حس می‌کنید که در برخی فیلمها به سینمای

دینی، نزدیک شده‌ایم؟

■ بله.

■ تا حدودی.

■ به نظر من، قدم آن چنانی در جهتش برداشته‌ایم به طور

خیلی ناخودآگاه و جانی بوده است.

□ آیا این سمینار به شما کمک کرده تا بیشتر به این مفهوم

دست پیدا کنید؟

■ تا حدودی. بله.

■ به هیچ عنوان.

■ بیشتر حالت اختلاف نظر دارد.

□ به هر حال، اختلاف نظر باعث می‌شود که یک سری از

مسائل روشنتر بشود.

■ به نظر من اختلاف نظرهایشان شخصی است. بیشتر

تعصب است.

□ موضع‌گیریهای سخنرانان و اعضای میزگرد، به نظر شما

چطور بود؟

■ متأسفانه، من روز اول نبودم. روز دوم که بودم، بیشتر

دیدم که آقای حاتمی‌کیا را به خاطر فیلمهایشان ... بحثهایی،

ممکن است که در خارج از سمینار وجود داشته باشد و اصلاً ربطی

به برنامه سینمای دینی نداشته باشد. اصلاً، من انتظار همچنین

چیزی را نداشتم. انتظار داشتم که حداقل، یک مقدار درباره

سینمای دینی صحبت شود. حالا امروز، یک مقدار صحبت شد.

■ اصلاً، عنوان این نشست، چیز دیگری است. وقتی من به

این عنوان نگاه می‌کنم، انتظار دیگری دارم.

□ انتظار شما چیست؟

■ به نظر من، سینمای فلسفی هم می تواند سینمای دینی باشد. به طوری که می توانیم بگوییم، سینمای دینی، می تواند سینمای فلسفی باشد؛ مثل کارهای آقای مهرجویی. کارهای آقای کیارستمی هم همین طور است.

□ مثلاً کدام فیلمش؟

■ خانه دوست کجاست. یک مسأله مادی بود. ولی همان دور زدن و سه بار رفتن و آمدن، این حرکات، خودش یک معنویت را می رساند.

■ به نظر من، سینمای دینی تنها آن سینمایی نیست که راجع به مفهوم معنویات مثل معاد، نبوت یا وصل و این جور چیزها باشد. هر موضوعی در ارتباط با انسان، در ارتباط با نیازهای بشری، می تواند سینمای دینی باشد. خود انسان، موضوع دین است. در این میزگردهایی که برگزار شده، تلاش زیادی کرده اند که این سینما را تعریف کنند. ولی متأسفانه، بعضی از سخنرانان جبهه گیری کرده، با موضع گیریهای یک جانبه، اصلاً ساز سینما را با دین ناسازگار دانسته اند. از نظر من، این طور نیست، سینمایی که دارد برای مردم فیلم می سازد، غیر دینی است. مردم خودشان جزئی از دین هستند. انسان در دین، صحبتش آورده شده، بنابراین، این سینما خیلی می تواند به طرف دینی شدن پیش برود. از سمیناری که در این مدت برگزار شده، واقعاً راضی هستیم. میزگردهایی که در این چند روز برگزار شده، واقعاً به همه امکان و آزادی بیان را داده و این چیزی است که در کمتر مجمع و محفلی به سخنرانان اجازه می دهند که بی پرده و بی پیرایه صحبتشان، عقیده و نظرشان را بیان کنند و این واقعاً قابل تقدیر و ستایش است.

■ من فکر می کنم که سخنرانان، یک مقدار مسائل خارج از مسائل دینی را در سمینار مطرح می کردند؛ یعنی آن مشکلات و مواردی را که با هم داشتند. به نظر من، مجری مناسب این برنامه نبود. چرا که حتی موضع گیریهای سخنرانان را با همدیگر تشویق می کرد. مثلاً انتظار داشتیم که بعد از برخوردی که پیش آمد، از آقای دکتر قطب الدین صادقی، یک عذرخواهی می شد، نمی شود به بهانه وقت کم یا زمان محدود به سخنران توهین شود. ولی خوب، امروز به نسبت، حرفهای آقای ابراهیمی به نظرم، یک مقدار نزدیک شده بود به این مسأله..

■ انتظار من این است که سینمای دینی را واقعاً نشان بدهند. فرضاً، آقای حاتمی کیا مجبور نباشند از فیلم خودشان دفاع کنند و نظر خودشان را درباره سینمای دینی بگویند. بیشتر مجادله بود تا هم اندیشی.

□ تعریف شما از سینمای دینی چیست؟

■ همین که یک کارگردان، تشخیص می دهد درباره یک موضوع دینی کاری انجام دهد، خوب، این خودش سینمای دینی را بوجود می آورد؛ حتی اگر ضد دینی تمام شود. به نظر من، سینمای ضد دینی هم می شود زیر رده سینمای دینی قرار بگیرد؛ یکی دین را نشان می دهد و یکی دین را رد می کند.

□ نمونه هایی در ذهنتان هست؟

■ خیلی فیلمها هست. به نظر من، فیلم روح که آقای قائم مقامی مطرح کردند، همین طور بود. من آن را به چشم یک سینمای دینی نگاه نمی کنم. خیلی از فیلمها هستند که حول محور روح می چرخند، اما هیچ خصوصیت دینی ندارند. اصلاً، دلیل ندارد که سینمای دینی حول محور معاد و این طور مفاهیم باشد. ولی آقای قائم مقامی، معتقد بودند که سینمایی دینی است که حول و حوش برزخ و معاد و این طور چیزها باشد. تنها اینها، نمی تواند مسأله دین باشد.

□ به نظر شما، چه چیزی سینمای دینی را در فیلم، مشخص می کند؟

■ همیشه مسائل مادی، عشقهای مجازی، باعث به وجود آمدن عشقهای معنوی و مسائل معنوی می شوند. با طی همین مراحل است که ما به مراحل بالاتر و خداشناسی می رسیم.

وقتی هر کسی به یک راه انحرافی می رود، بعد نمی توانند جمع بندی کنند. حرفهای آقای عالمی را نپسندیدیم. ارتباط زیادی به این موضوع نداشت. صحبتهای آقای جوزانی یا آقای راعی، خوب بود. یک طوری بود که بالاخره با اهدافتش می خواند. یکی هم فکر می کنم، آقای مرعشی بودند، ایشان هم چیزهای جالبی گفتند. فقط یک مقدار کتابی بود.

□ به نظر شما، این نشست توانسته به یک تعریف دست پیدا کند؟

■ به نظر من در این نشستها، عده یی می آیند و برخورد اندیشه می شود. چیز جالبی است. ولی معمولاً به نتیجه قطعی نمی رسند. یک گروه واقعیت گرا هستند: سینماییها. و یک گروه حقیقت گرا: مسؤولین. اینها، اصلاً به هم نزدیک نمی شوند. هر کسی حرف خودش را می زند. کسی هم کوتاه نمی آید.

□ خیلی متشکرم. می شود خودتان را معرفی کنید؟

■ من کیایی هستم. دانشجوی پلی تکنیک.

■ بیشترش، کلی گویی بود و نتیجه خاصی نگرفتم. حالا امیدوارم، از این چند ساعتی که مانده، نتیجه یی بگیریم.

□ یعنی به نظر شما، نتوانستند به یک تعریف نزدیک شوند؟

■ به نظر من، نه. البته، اگر بخواهند تحت یک فرمولی بحث کنند، خیلی مشکل است.

□ نظرتان درباره نحوه نمایش فیلمها چیست؟

■ عالی بود. یعنی من دوروش را دیدم. خیلی خوب بود. متنها، اگر مدت بعضی فیلمها بیشتر می شد، خیلی خوب بود. باراکا خیلی عالی بود.

□ متشکرم. می شود خودتان را معرفی کنید؟

■ کامیاب هستم.

■ من فکر می کنم که در واقع در این زمینه، یک حرکت بسیار خوبی شده است و این که به هر حال با آن تفاوت سلیقه ها در سینما و در کل هنر، با توجه به تحولات فرهنگی، عقیدتی که در این چند سال در مملکت ما اتفاق افتاده، جدی نگاه کردن به مقوله سینمای دینی، در سینمای امروز و در منطقه جغرافیایی خاص ایران، حرکت بسیار مهمی است. هر چند در این مدت کمی که من به عنوان شنونده حضور داشتم، تفاوت سلیقه های زیادی در این قضیه دیدم که در عمل، آن کاربردی را که باید داشته باشد، نداشت. ولی امیدوارم به شکل مطلوبی نتیجه بدهد. البته، این هم می ماند تا با گذشت زمان، خودش را نشان بدهد.

□ خیلی متشکرم. می شود خودتان را معرفی کنید؟

■ احمد حیدرپور هستم.

■ اگر از جنبه کاربردی، بخواهیم به این سمینار نگاه کنیم، سمینار بسیار خوبی بود. در چند سال اخیر، نیاز به این بحث، خیلی زیاد شده بود. البته، باز هم نتوانستند یک چهارچوبی برای سینمای دینی ارائه دهند. هر کسی یک چهارچوبی را در نظر می گیرد که با افکار و اندیشه های خودش منطبق است و در نهایت باز هم در واقع، همان دگرگونی اندیشه ها در ارتباط با سینمای دینی، منتقل می شود. لیکن در کل، فکر می کنم خوب بوده. به این جهت که جمع کردن یک سری از آدمها با یک سری نظرات، خودش قابل توجه است.

□ نظر شخصی خود شما، درباره سینمای دینی چیست؟

■ این که صرفاً نماز خواندن را به صورت تصویری نشان دهند، سینمای دینی نیست. چند وقت پیش، یک فیلمی دیدم مرتب می گفت، یا حق! یا علی و... این جور صحبتها. واقعیتش این که حضور حضرت علی در آن حس نمی شد. حضرت علی (ع) مقامش، خیلی بالاتر از اینهاست که بخواهد به این شکل به بازی گرفته شود. ما باید سعی کنیم، تفکر علی گونه را در کارها پیاده کنیم؛ نه این که صرفاً به آوردن اسم حضرت علی (ع) اکتفا کنیم.

□ آیا، در کل مجموعه سمینار برای شما مفید بود؟

■ سمینار جالبی بود؛ از این جهت که دیدگاههای متفاوت در کنار هم مطرح می شد.

□ شما دانشجو هستید؟

■ خیر، من خبرنگار هستم.

□ می خواستیم، نظرتان را درباره این نشست، به طور کلی بدانیم.

■ دفعه اول است که آمدم، خوب بود، ولی پراکنده بود.

■ خودم در این رشته نیستم. اما از آنجا که بعضی فیلمها را دیده ام، خود سینمای دین مفهومش مشخص است. فیلمهایی که ساخته می شود، چه ظاهر فیلم، چه ظاهر هنرپیشه ها، چه متن و محتوا و معنای فیلم، باید دینی باشد. دین همه چیز را در نظر می گیرد: سیاست، اجتماع، اخلاق، اقتصاد و... همه را در بر می گیرد. و همه اینها، وقتی می خواهند بررسی شوند، باید بر اساس موازین اسلامی بررسی شوند.

□ به نظر شما، سینمای ایران به سینمای دینی رسیده یا نه؟

■ به نظر من، نرسیده و خیلی فاصله دارد.

□ آیا فیلمی را که شما حس کرده باشید سینمای دینی در آن

نهفته است، به خاطر آن می رسد؟

■ اگر از جنگ و جبهه خودمان در نظر بگیریم، چرا. فیلم

دیده بان فیلم جالبی بود؛ به خاطر این که برخاسته از جریانی بوده که عیناً اتفاق افتاده و از آن فیلم ساخته شده است.

□ آقای افخمی! می خواستم نظرتان را راجع به این نشست

پپرسم.

■ عرض شود که من دو روز در این جلسات به صورت فعال

بودم. تا اینجا که من شاهد بودم، تا به حال در این سمینار، حرف تازه بی زده نشده و به نظر می آید، آن گرمایی را که ما انتظار داشتیم، هنوز پیدا نکرده. ولی نمی دانم روز آخر، جریان از چه قرار باشد.

□ به نظر شما، یعنی نتوانستند تا به حال به یک تعریف

نزدیک شوند؟

■ البته، لازم نبود به یک تعریف نزدیک شوند. خیلی چیزها

مثل همین موضوعی که در این سمینار مطرح است، پیچیده تر از آن چیزی است که بشود به یک تعریف مشخصی دست پیدا کرد. شاید اصلاً لازم نباشد و مفید هم نباشد. اما این که بحثها، بحثهای تازه ای باشد و خلاصه ذهنها را فعال کند، این انتظار می رود. البته نه این که بی فایده بود، به نظر می آید که به اصطلاح، انتظاراتی که ما داشتیم، یک مقدار بیشتر از آن چیزی بوده که الآن دارد اتفاق می افتد.

□ در کل، پیشنهادی دارید؟

■ هیچی. این سمینارها و این بحثها خوب است؛ از جهت

تبادل افکار. ولی همیشه انتظار بروز یک جرقه ها و ظاهر شدن افکار تازه وجود دارد، که اگر پیش نیاید تعجبی ندارد، ولی اگر پیش بیاید باعث حیرت و شور می شود.

■ من دانشجو هستم و امروز اولین روزی است که به این سمینار آمده ام. البته ما برای سخنرانی آقای حجت الاسلام زم آمده بودیم. ولی به عقیده من، نباید با میزگرد نداخل پیدا می کرد.

چون ما در جمع هستیم و داریم گوش می دهیم. ولی با یک سخنرانی طولانی وسط بحثها، رشته کار از دست ما در می رود و نه بحث میزگرد را خوب می فهمیم و درک می کنیم و نه سخنرانی آقای زم را. به عقیده من، چقدر خوب بود که این سخنرانی ابتدا صورت می گرفت، یا در آخر میزگرد.

□ آیا از این میزگرد، استفاده کردید؟

■ بله. خیلی بحثهای جالبی صورت گرفت.

■ بالاخره، جایگاه زن در سینمای دینی کجاست؟ مهم ترین

نکته بی که مرا کشانده بود اینجا، همین قضیه بود. متأسفانه در طول این چهار روز که من دو روزش را توانستم ببینم، آن چیزی را که می خواستم، پیدا نکردم.

□ شما در سخنرانی خانم بهزادپور، تشریف داشتید؟ باز هم

نتوانستید استفاده کنید؟

■ بله بودم. باز هم نتوانستم استفاده کنم. جمع بندی این

قضیه، بنا بود روز دوم انجام شود؛ یعنی، تصویر و حضور زن در سینمای دینی مشخص نشد. خوب، خود من، به حساب تهرانیا، هم دندان هستیم. حالا نمی دانم معادل مطبوعاتی اش چه می شود. همکار هستیم. می گویم، خبر من، گزارش من با ناقص بودن این قضیه، ناقص ماند و آن چیزی را که می خواستم، پیدا نکردم و فکر می کنم، این موضوع نه برای خود من خوب خواهد بود و نه برای دست اندرکاران سمینار که زحمت کشیدند و تلاش کردند و طی چهار روز، استادان و صاحب نظران را جمع کردند.

□ نظرتان درباره موضع گیریهای در میزگردها چه بود؟

■ بعضی از موضع گیریها، شخصی بود. من دو مورد را

دیدم، به جای این که نظر طرف را نقد کنند، خود طرف را می بردند زیر سؤال. معلوم بود که قبلاً یک خرده حسابی با هم داشتند و اینجا بهترین جا بود که تسویه اش کنند. ولی در مجموع، نظرانی بود که در حد خودش، قابل ارزش بود و فکر می کنم، این تقابل اندیشه ها در همین جاها، کمک می کند به این که ما جایگاه خودمان، جایگاه سینمای دینی و جایگاه ادبیات و هنرمان را پیدا کنیم.

■ زحماتی که برای این سمینار کشیدند، خیلی قابل توجه

است. ولی از آنجا که من همه بحثها را نبودم... به نظر بحثهای جالبی می آمد. اما کامل کننده مفهوم سینمای دینی نبود.

□ به نظر شما، سینمای دینی چه تعریفی دارد؟